

Latweeschu Awises.

No. 29.

Zettortdeenâ 18. Juhli.

1863.

Zaunas sinuas.

Muhfu Keisera Krohnamantineeku Jaroslawas pilfatâ ar leclu gohdu usnehmufchi un Winni tur kahdas deenas palikufchi; tad us Nischni-Nowgorodu aifgahjufchi.

Zelgawas polizmeisteru, majoru baronu Klebeku, Keisera zehlis par potpalkowniku. — Keisera wehlejis, ka teem jaunekteem, kas augstalâs fkolhlâs (gimnastumâ un winnahm lihdfigâs fkolhlâs), mundeerinfch wairâ naw jawalka. Studenteem jau ifgahjufchâ gaddâ to nowehleja.

Keisera jaunus likkumus ifdewis Behterburgas, Maslawas, Kasanas, Nijewas un Karlowas uniwerfitehm (studentu fkolhlahm), kas tahs pahrtaija dauds labbas un wairak brihwefibas tahm nowehle. Arri ta Ministera buhshanu, kas darbojabs ar walfts un faufchu gaismofchanu, Keisera zittadi un labbaki lizzis pahrtaijibt.

Muhfu Kungs un Keisera 27tâ Juhni iflaidis **Wifsaugftaku** grahmatu, turâ ta teizis: Apzerredami tã fchi laikã eet un kas irr wajadfigs, Wehs Senahs teefai pawehlejufchi abbâs walfts dallâs nekrufshus tã nemt: fchiini gaddâ 1mâ Nowemberi buhs fahlt un 1mâ Dezemberi beigt nekrufshus doht. No 1000 rewifiones dwehfelehm buhs doht 10 nekrufshus. Jãdohd pehz nekrufshu likkumeem no 1ma Septembara 1862. Kãtrã aprinki buhs ihpafcha nekrufshu kumiffione un winnas presidentâ irr aprinka Marschalls. Gubernements nekrufshu kumiffiones presidentâ irr Gubernaters. Nefrufshu kumiffione ne tohp rahditi plikli, bet ar frellu gehrbti; pakausis teem ne tohp

ifjirpts; ftempelpapihra tikkai tahdeem wajaga, kas par naudu leel pirktees par nekrufshu. Pahchi par zittu tikkai tahdi nekrufshos warr eet, kas jau 21 gaddu wezzi; jaunakais brahlis, tikkai 20 gaddus wezs, arri warr eet par fawu wezzaku brahli. Teem, kam ja-eet, ne buhs buht jaunakeem par 21 gaddu, nefd wezza-keem par 30 gaddu; bet kas ifbehgufchi, apflehpufshees jeb tihfchi kahdu lohjekli famaitajufshees, ja-eet, kaut arri par 1 gaddu wezzaki buhtu nekã likkumu § 194., 2. irr fpreests. Nefrufshu mehrs irr 2 arfchinu 3 wershoku. Irr wehlehts ifmiht nekrufhti prett tahdu, kas pats grihb eet nekrufshos. Saldatu jeb atftawneeku (ir nomirufshu faldatu) wezzaku jeb weenigu dehlu ne buhs likt lohfs, ja winna tehws naw nodohs kahda grehla labbad. Draufdes faweem nekrufshu ne warr mafak nekã 3 rubulus pateizibas naudas doht. Wiffas pilfatu un fahdfchu draufdes warr nekrufshu weelneklus par naudu derrecht. Wiffem wehlehts nekrufshu kwitanzes pirtl no Krohna. Par nekrufshu atrehkinafchanas kwitanzohm § 499. irr fpreests. Tik-kai tahdeem nekrufshu, kas ifbehgufchi jeb zittadi apgrehlojufshees, matti un bahrfda un preekfchalwa taps nozirpta. Wiffi tee lihdfchiinnigee nekrufshu likkumi, kas zaur fcho Keisera Wifsaugftaku grahmatu ne irr pahrtaijiti tappufchi, paleel fawã fpehã. — Keisera Jarokje-Selã 27tã Juhni fcho grahmatu pats ar fawu Wifsaugftaku rohlu tã appafshrafktijis:

„Aleksanders.“

Behterburga. 1mã Juhli muhfu Keisera Minister Gortfchakows atraktijis un nofuhtijis us Lon-

d'oni, Parisi un Bihni pee peederrigeem Ministerem 3 grahmatas, kurras isteiz: Augstais Kreewu Keisers to atsiht un preezajahs, ka darrijuſchi pehz Winna prahta un par Pohlu nemeeru gribbedami farunnatees un labbu padohmu useet, fawus padohmus Winnam peemeldejufchi ar fawahm grahmatahm. Par to isrunnadamees augstais Keisers ir Sawu padohmu par ſcho leetu nu isteifſchoht. Kad tahs grahmatas fakka, tee 6 padohmi buhſchoht derrigi Pohlus taggad un uf paleekamu laiku apmeerinah, tad to ne warroht ihſti tizzeht; jo zittus no ſcheem padohmeem augstais Kreewu Keisers jau effoht isdarrijis un Pohleem jau nowehlejis tahdas brihwestibas, tohs zittus padohmus jau fahzis jeb paſchu laiku gribbejis isdarriht — bet tomehr Pohli uf jo nitnu dumpi fazehluſchees un Keisera ſchehlaſtibu atmettuſchi! Wehl klaht Pohli ſklaidri iſteifſchi, ka ne buht ne palifſchoht meera un itt nekahdu padohmu ne klaufiſchoht, pirms itt wiſſas tahs ſemmes dabjuſchi, kas pee Pohlu walſts lihds 1772tram gad. turrejuſchees un pirms tee tadehl dabjuſchi wiſſu to leelu ſemmi no Mellas juhraſ lihds muhſu Auſtruma juhrai. — Pohli effoht nemeerigi ne tadehl, ka tee ne warroht fawam augſtam ſchehligam Keiseram drohſchi uſtizzeht, bet tadehl, ka tee neween paſchi gribb tahdas aplamas leetas, bet ka tee ſamuffinanti no wiſſadeem ſweſchu ſemmu dumpineekeem un nemeera zilwekeem, kas wiſſas walſtis labpraht dumpi fazeltu. Wiſſas ſemmes effoht Pohlu wezzi behgli, wiſſuwairak Parisi ihſta Pohlu kumitete, kas gan ar wahrdeem, gan ar grahmatahm, gan wiſſas Awifes breeſmigus mellus ſtabſta par Kreeweem, wiſſas tautas un waldischanas gribbedami ſamuffinaht prett Kreewuſemmi un lai Pohlus glahbj. Schee neween Pohlus faſkubbinajuſchi ſcho dumpi ſahlt, bet arri ſalaffa un ſubta weenumehr naudu, eerohſchuſ un dumpineekus uf Pohluſemmi un walda wiſſu to dumpi; wehl klaht ir tohs Pohlus, kas ne gribb dumpotees, uf paſtahwigu dumpi ſklubbina un ſpreeſch, teem peefohlidami ſweſchu wal dineeku palihgu jeb zaur ſleppenas kumitetes neredſeteem warras darbeem un breeſmigu atreebſchanohs tohs kalpinadami. Kad paleekamu meeru gribboht neween Pohlos, bet drohſchibu wiſſur, tad papreeſch ſchee muſſinataji effoht jaſawalda. Dohdohht to padohmu, papreeſch pameeru ar Pohleem derreht un tad tohs zittus padohmus isdarriht. Ra lai to idarra ar neſinnamu ſleppenu kumitete, kas tahdus leelus grehku darbus darra, un ar dumpineeku barreem, kas meſchds apſlehpufchees? Augſta Keisera gohds, Winna leelais gohdi gais karra-ſpehks un Kreewu walſts gohds to ne buht ne nowehl Keiseram ta darriht. Pirms dumpineeki eerohſchuſ ne irr atmettuſchi, Keisers

ne ſpehjoht nekahdu padohmu isdarriht, to Winſch pehz Sawas ſchehligas ſirds un mihleſtibas jau fahzis jeb wehl nodohmajis labba Pohleem darriht. Keisera un leelas walſts gohds arri ne nowehl, ka zitti warroht eejaunktees eelſch walſts eelſchligahm leetahm. Te irr ikkatrai waldischanai paſchai jaunnahs un ir tahs zittas walſtis nekad naw zittahm wehlejuſchas eejaunktees. 1815ta gadda Bihnes kongreſſe (waldineeku fa-eeſchanas) tee 8 wal dineeki gan farunnajuſchees un ſpreeduſchi, ka Pohlu lehnina walſtei buhs buht un palikt ap paſch Kreewu Keisera un ka lai paleek ar ſchibs walſts ahrigahm leetahm, bet par Kreewu, Giſtreikeru un Bruhſchu Pohlu eelſchligahm leetahm 1815ta gadda un arri pehzal kad bij wajjadſigs, tikkai Kreewu, Giſtreikeru un Bruhſchu wal dineeki ſawâ ſtarpâ noſpreeduſchi un tai kongreſſes protokollu farakſtijuſchi. Ja nu taggad tahdas leetas effoht Pohlos pahrtaiſamas, tad tikkai ar Giſtreikeru un Bruhſchu wal dineekeem Kreewu Keiseram ſchibs leetas idarramas un to Keisers ar labbu prahtu arri gribboht darriht Pohleem par labklahſchanu. —

Da rakſtjis Ministers Gortſchakows Entantes, Sprantſchu un Giſtreikeru Ministerem un ikkatram to iſſtahtjis ar ihpaſcheem un laipnigeem wahrdeem.

Ar **Rihgas-Dinaburgas** eisenbahni Juhna mehneſi wedduſchi 30 tuhkt. 188 zilwekus un 618 tuhkt. pohdu prezzes un par to eenehmuſchi 51 tuhkt. rubl. — tas iſneſs 1 tuhkt. 709 rubl. ikkatra deena; par puſs gaddu eenehmuſchi 309 tuhkt. 944 rubl. — Ar fuggeem ſchinni gadda Rihga atwedduſchi 107 tuhkt. muzzu ſilku.

Warſchawa. Keisers Pohlu grahwu Wjelopolski (to paſchu, to dumpineeki gribbejuſchi gan noſchaut, gan ar gipti un daggu nokaut) uf 2 mehneſcheem atlaidis un winſch aigahjis uf Rihgenes fallu Auſtruma juhra.

Warſchawa. Wiſſaugſtaku biſkapu Welinski, — kas nelabbu grahmatu iſlaidis par to, ka karra-teeſa likkuſi pakahet preeſteri Konarski, kas uf dumpi bij muſſinajis un ar dumpineekeem turrejees, un tadehl ka Welinski pawehlejis, lai Warſchawa Katoļu baſnizas truhre un ne dohdoht nekahdu Deewa maiſi, nekahdus ne laulajoht, nedſ lihkus aprohdoht ar ſwannifchanu un preeſteru pawaddiſchanu — Keisers aizinajis uf Behterburgu un tad to noſuhtjis uf Jaroflawas pilſatu.

Kronſtatt Keisers ar ſawu damppluggi „Aleksandru“ atrauzis, apluhkojis karra-ohſtu, krepofſtus un jaunu karra-fuggi, uſteizis wiſſu un tad atkal nobrauzis Behterburga.

Warſchawa. Sleppena kumitete iſlaidiſe grahmatas, kas ſklaidri fakka, ka nekahdu meeru ne grib-

boht un ne palikschöht ar meeru, pirms Pohki dabbuschchi wiffas tahs semmes, kas wezzu wezzös laikös (pirms 1772 gads pagahjis bijis) pee Pohku walstis peederrejuschas. Tas nu buhtu itt leela dakta ir no Kreewusemmes, no Gistreikeru un Bruhschu walstis! Arri rakstijuse, lai Pohki wairs ne turrahs meschös un gaida, kamehr Kreewi teem useet, bet lai paschi Kreeweem weenumehr usbruhl wirsü.

Bruhshu Pohlös pee Pohsenes pilfata Bruhschi panehmuschi 4 tuhst. 200 mahzimu schaujama pulwera, ko us Pohstem gribbejuschi nowest. — Ir Krakawas pilfata panehmuschi pulku pulwera, ko gribbejuschi nowest Pohlös.

Amerika. Sprantschi gan irr eegahjuschi Mejlakäs leela pilfata, bet wehl ne sinn, ka Suarez, kas ar sawu spehku nogahjis us Potosi, nu darrihs. — Patam Amerikā seemelneeki 2 weetas leelu karra-gohdu plenijuschi. Wehrgu-walstu stiprais pilfats, Wiksburga, pee Missippijes leelupes, ko seemelneeki til ilgi aphegerejuschi, un kur til dauds affinis pluhduschas, padeweēs. Pilfata generala Pembertonā 4tā Juhli fuhthijs pee seemelneeku generala Granta un sohlijees padohtees, ja ar karra-gohdu winnam wehlechoht no pilfata iseet. Grants naw wehlejis un nu no badda speesti un schaujamu leetu truhkuma deht pilfats padeweēs. Grantam padewuschees 12 tuhst. karra-wihri ar wiffahm karra-leetahm. — Arri Udsones stiprais pilfats ilgi wairs ne warrechoht turretees un gan arri padohfees seemelneeku generalam Bankam. Seemelneeki bij eezehluschi jaunu karra-waddonu, generalu Meadu. Schis tuhda ar wiffu spehku usgahsees wehrgu-walstu leela generala Lee leelam karra-spehtam wirsü pee Gettysburgas, kur 3 deenas (1. 2. 3. Juhli) no weetas warren duhschigi un pastahwigi kahwuschees. Pirmā un ohtrā deenā seemelneeki mas ko paspehjuschi, kaut gan leels pulks zilweku krittis. Gan weenam gan ohtram bij ja-eet atpakkat, bet atkal to weetu panehmuschi, kur bij fahkuschi lautees. 3schā deenā gaisminai austohht ar wiffu spehku usfrehjuschi atkal seemelneekem un 12 stundas no weetas breefmigi kahwuschees, kamehr wehrgu-walstu pulki gluschi falausti wilkuschees prohjam, lihds pahrluhduschas Potamakās uppei. Salka ka tur atkal lauschotees. Ir par dauds niini kahwuschees. Seemelneekem effohht maitati 20 tuhst. un wehrgu-walstim 30 tuhst., tas irr 50 tuhst. zilweki 3 deenās! Weenam un ohtram dauds generalu nokanti un fashauti un seemelneeki effohht fahkhruschchi kahdus 12—20 tuhst. cenaidneekus. Wehl naw itt pilnigas sinnas — bet nu warrbuht ahtraki scho breefmigu karra beigš. Seemelneeki labprahht Juarezam Mejlā prett Sprantscheem eetu palihgā, ja til paschu karsh buhtu beigts. — 3.

Seemel-Amerikā tappa sawadā lihds schim warrbuht wehl neredsehts juhras swehrs atrašis. Kahds kuggis gribbejis no Amerikas dohtees prohjam, te us reisi pamannija kahdu swehru juhrā, kas ka brunnuruppuzis isflattijahs. Winsch bij 2 pehdas garsh ar lohti leeleem spurteem un leelahm schaunahm. Kad to no juhras iswilkā, nolikka tam bakki preekschā un tannni winsch tā eekohdahs, ka schaunas winnam palikka pehdu atplehstas. Kahds wezs kuggeneeks winnu nofanza par „juhras-laupitaju.“ Warrbuht ka us preekschu skaidrakas sinnas dabbusim par scho „juhras-laupitaju.“

Sprantschu semmē tappa isgahjuschā gaddā til eeksch trim mehnescheem, Septemeri, Oktoberi un Nowemberi, nofchauts: 500 tuhst. 800 irbes, 396 tuhst. paipalas, 400 tuhst. kaninkinus, 200 tuhst. salku, 14 tuhst. 130 mescha-schneppes, 80 tuhst. mescha-pihles, 28 tuhst. pilaffines, 1 tuhst. 600 stinas. Arri no Spanias, Galantes, Belgias, Sweedru un Wahzsemmes Sprantschös eeweddoht schautus putnus un lohpus. Pawiffam tur tohpoht 4 millj. schauti putni un lohpi atwesti. — J. R.

Londone irr gan wifsleelakais pilfats pasaulē Jau fakkams wahrds mahja: „Kur uhdens irr, tur uhdens rohnahs.“ Tapat ar leeleem pilfateem. Ja schee eefahl selt un augt, tad pilfata leelums un lauschu pulks gaddu no gadda wairodamees wairojahs. Londone irr taggad 17 juhdseš leela; tas buhtu pehz muhsu mehra wairak nekā 3 juhdseš garumā un plattumā. Schim leelajam pilfatam irr taggad 360 tuhst. nammu un pufs trescha milljona eedfihwotaju. Tad nu Londonē irr peezi reis wairak lauschu nekā par wiffu Kursemmi. Ugguns grehks tahdā leelā pilfata allaschin iszellahs. Pehrnaajā gaddā irr 1 tuhstoschās un 183 reis dedsis. —

Kursemmes landags.

I.

Kursemmē wiffi muischneeki, kas no Kursemmes ihstu dsimtu muischneeku ziltim, peeder pee Kursemmes muischneeku-beedribas (Lantschaptes, Ritter-Bank). Tahdeem ihsteem muischneekem wiffadas rektes wezzu wezzös laikös eemantotas, pr.: Kursemmē tilkai schee warr palikt par teefas lungeem pee Oberopgeriltes, pee wirs-pilskunga- un pilskunga-, un pee aprinka-teefas; tilkai schee warr Kursemmē pirkt un par dsimtahm tur-reht muischneeku muischas. Starp scheem atkal tilkai tee muischneeki, kam sawa dsimta muischa (kas irr grunts lungi), warr isdoht sawu balsi, kad aizina schohs teefas lungus, muischneeku preekschneekus, landagā fuhthijamus (Landbohntus), kad naidu no-

wehle preefch muischneeku jeb semmes waijadfibahm, jeb kad aizina kahdas draudses mahzitaju 2c. 2c. 2c. Wissu muischneeku galwa jeb muischneeku wezzakajs irr Kursemmes Landesbevollmächtigte, ko wiffi grunts kungi lohpa us 3 gaddeem iswehle. Kursemme eedallita 10 aprinkos un preefch ilkatra aprinka muischneeki iswehle weenu muischneeku Aprinka-marshallu, no kurreem 5 allasch Zelgawâ jamahjo; jo tee peederr ar sawu Rentens-meisteri (kas Ritterfchaptes naudu apgahda) pee Ritterfchaptes kumitete, kurras presidents irr Landesbevollmächtigte (muischneeku wezzakajs). Schai kumitetei irr Sikretehrs, un ta apgahda wiffas leetas, kas ar Krohni jeb ar pascheem muischneekem wiffai beedribai ja-isdarra.

It treschâ gaddâ jaturr Kursemmes landags. Widsemme ilkatram muischneekam, kam sawa dsimta muischa, pascham janahl landagâ farunnacees un spreesch par semmes waijadfibahm. Kursemme turpretim wiffas ihstu muischneeku dsimtas muischas eedallitas 33 landagu kirspheles un ilkatras kirspheles ihstee muischneeki, kam tai kirsphele sawa dsimta muischa, iswehle sewim weenu muischneeku par landbohtu, kas us landagu nosuhtihes landagâ par sawu kirsphele runna un darra ta, ta winna kirspheles muischneeki tam nowehlejuschi darriht. Iswehle arri landbohtu weetneeku, kam ja-eet par winnu, ja tas ne warr nahkt. — Muischneeku wezzakajs sa-azina landagu un noliktâ terminâ fanahl schee 33 no kirsphelem suhtiti landbohti Zelgawas Bahzu basnizâ lihds ar Ritterfchaptes kumitetei un Kursemmes augstas teefas lungeem (Oberhofgerichts-Râthen). Kad General-Superdente Deewa kalposchanu noturrejis, tad tee landbohti sewim iswehle landaga presidentu jeb Landbohtu-marshallu un tad Ritteruhfi (lihds ar Ritterfchaptes kumitetei) darbojabs un spreesch par tahdahm leetahm, ko wissaugstaka waldischana, jeb Ritterfchaptes kumitete jeb kahda kirsphele teem dewuschas apzerreht un apspreesch. Kad beigusch, tad schohs landaga padohmus druffatus nosuhtha pee ilkatra ihsta Kursemmes muischneeka, kam sawa dsimta muischa, lai katre kirspheles muischneeks pats dabbu sinnaht, ko landags spreedis un lai pats nu isteiz un isdohd sawu balsi par to: woi to grihb jeb ne grihb peenemt. Ar balsu wairumu ilkatra kirsphele no spreedusch, woi landaga padohmi peenemmami jeb ne, tabs 33 kirspheles ohtru reisi Zelgawâ us landagu nosuhtha sawus landbohtus, kur tad nu ilkatre no scheem isteiz, woi winna kirsphele kahdu landaga padohmu peenemuse jeb atmettuse. Par landaga spreedumem nu paleek tee padohmi, ko kirsphele balsu wairums par derrigeem isteizis un ko landags ta peenemis

wissu muischneeku wahrdâ. Landagu beiguschi Ritterfchaptes kumitete schohs landaga spreedumus nosuhtha us Behrterburgu, lai Wissaugstaki tohs tur apstiprina. Jau wezdos Kursemmes leellungu (Erzogu) laikos un pirms Kursemme (1795 gaddâ) Kreewu walstei padewahs, landagu ta turreja un schee landaga spreedumi palikka par semmes likkumeem, kad tee bij apstiprinati no sawa waldineeka.

Schinni 1863. gad. muhsu zeen. Kursemmes muischneeku wezzakajs, Landesbevollmächtigte Keisera Kambara-kungs, Stahtsrahts, ko Keisers isgahjuscha gaddâ puschkojis ar gohda frustu, Ohsolmuischas barons von der Necke), ar waldischanas sinna itt wiffus Kursemmes ihstus muischneekus, kam sawas dsimtas muischas, bij saluhdsis, lai fanahl no 4ta lihds 15tai Zuhna deenai Zelgawâ, un lai „brachufafa-eefchanâs“ (brüderliche Conferenz) farunnajabs un spreesch par to, woi ne warroht muischneeku-semneeku mahju-peltreem (faimneekem, arrendatereem) mahjas pahrdohht par dsimtahm un wehl par zittahm tahdahm grehti isdarramahm leetahm. Ar teem 33 us landagu suhtiteem (landbohteem) ween scho leetu ne warreja til gruntigi un ahtri isdarriht; jo schihs tahdas leetas, kur ilkatra grunts kunga prahts un padohms pee tam bij waijadfias, un irr jadsird, ko katre pats par to teiks. Awises saweem lassitajeem jau effam stahstijuschi, ta Zelgawâ ap Zahneem Kursemmes muischneeki sawa „brachufafa-eefchanâ“ weenprahntigi un gohdam isdarbojuschees un wiffas Awises par to preezajabs un winnus ussteiz, ka tee ne sawu labbumu ween, bet wiffuwairaf sawu semneeku un ir zittu Kursemmes eedshwotaju labklahschanu un labbumu peeminnejuschi un par sawu un sawas semmes leetahm tahdus spreedumus isdewusch, ka tohs par labbeem warroht teikt un schinni laikâ ar meeru palikt.

Krohns schinnis gaddos jau bij mehginajis Kursemme sawas muischas kahdas semneeku mahjas faimneekem pahrdohht par dsimtahm; bet ta rahdahs, ka muhsu Kursemmes laudis wehl ne atsiht to leelu schelastibu un labbumu, kas teem nowehlehts ar mahju pahrdohschanu un mantoschanu par dsimtahm us behrunu behrneem. Jo pa wissu Kursemme schinnis gaddos tikkai kahdi 36 Krohna faimneeki sawas mahjas nopirkusch. Ne warram tizzeht, ka noudas truhkuma labbad Krohna faimneeki sawas mahjas naw pirkusch; jo muhsu laikos paldeews Deewam tee wairs naw tahdi tukschineeki, ka to ismaksajamu dalku nebuht ne spehtu sagahdaht un to dalku, kas parradâ japaleek, ne sinnatu ar gaddeem gohdam ismaksahht. Zizzu, ka schi ta waina; ta pee mums wehl jauna leeta. Naw redsejuschi ar azzim, ta mahju pirzejeem eet, woi parradus ismaksahht ne buhs par grehti; turprettim

flaidri sinn, naw par daudj grehti fawu mahju renti malkaft; dasch bes leelahm behdahm to isdara un tad atleekahs wehl kahds graffis, no ka warr pahrtikt. Zaunai leetai ne ustizz, — gaidihs un redsehs ka ees teem, kas pirkuschi; jeb arri ne truhst tahdu, kam fawa ihvascha gudriba, jeb dasch scho un to aplamu wahrdu lizzees eestahstikt, to tizz un tadeht pascha Reisera un waldischanas un lungu schehligu padohmu ne gribb ne tizzeht ne klausikt. Ne sinnam, kahda ta ihsta waina, bet to redsam, eet ar mahju pirkshanu tapat, ka ar to rentes buhschanu gahjis. — Kad kahdi Kursemmes muischneeki paschi pirmee scho schehlastibu faweem laudihm bij nowehlejusch, ka fawus fainneekus no klausibas uf rentes malkafshanu gribbeja zelt, tad ne gaddijahs itt neweena fainneeka, kas ar pateizibu to tuhda buhtu peenehmis. Rungeem gan ar luhgfschanu gan ar warru bij kahdi fainneeki japeclausch, lai tik mehginajohf fawas mahjas uf renti nemt. Bet ka tad nu taggad? Nu paschi lauschahs pehz rentes un brehz un teiz par netaisnibu, ja no klausibas ne atlaisch. Woi tas pats ne bij, kad semneekem pawehleja kartuppelus (rahzinus) fawos laukos stahdiht; jo ar labbu ir scho padohmu ne gribbeja klausikt. Ne atsinne, ka schehlastibas padohms; — ne gribbeja tizzeht, ka lungi labbu nowehleja — isteiza to par kauschu apgrehtinafschanu un netaisnibu. Warretu wehl daudj tahdu leetu stahstikt, kas israhda, ka waldischana un lungi fawu kauschu labbumu daschkahrt schehligi gan peeminnejusch un apgahdajusch, laut laudis to ne atsinna un ar labbu prahtu to ne gribbejusch tuhda usnemt tadeht, ka ne ustizz labbam padohmam un prahtam. — Bet lai nu atkal runnajam par mahju pirkshanu, kas ir Widsemme no muischneekem jau sennat semneekem nowehleta, bet ir tur wehl naw ittin daudj to, kas mahjas pirkuschees.*)

Zerredami, ka Kursemmes semneeki scho schehlastibas dahwanu ar preeku un pateizibu usnemsoht un winnu labklahfschanu gribbedami nogrunteht, ir Kursemmes muischneeki bij nodohmajusch fawu arraju dsihwi pahrlakboht, mahju pirkshanu teem nowehleht un likkumus par to un par zittahm tahdahm leetahm fagohdaht. Bet schi leeta naw tik ahtri un tik weegli isdarrama, ka dasch labs, to leetu flaidri ne sinna-dams, gan tizz un par to schu un ta runna. Ir diwas wainas, kas lihds schim Kursemme muischneekem aisleedsa semneekem mahjas pahrdohf par dsimtahm. Pehz wezzu wezzeem no Kursemmes Erzogeem un Reisereem apstipriateem likkumeem, zittas muischas irr zilts jeb pamihlias muischas, to nebuht ne drihst pahrdohf, neds pahrdallihf, bet allasch

tikkai wezzafajam deklam, ja tas nomitris ohtram, jeb ja dehla naw, meitai jeb arri zittam wihrischlim no tahs paschas zilts un wahrda tahda zilts-muischa (Majorat) jamanto. Tam ta jadabbu no fawa tehwa bes parradeem un mantineeks faweem brahleem un mahfahm tikkai ismaksja to dalku, kas no wezzeem laikeem no spreesta par ismaksajamu braktu un mahsu dalku. Tikkai scho dalku parradneekeem warr eekihlaht, bet tad brahli un mahsas neneeka ne warr prassihf, ja mantitineeka tehws uf wiffu scho dalku parradus fakrahjis. — Wiffas zittas Kursemmes muischneeku muischas irr brihwas muischas, kas gan pahrdallamas un arri pahrdohdamas, bet pehz wezzu wezzeem Kursemmes likkumeem tikkai tahdi muischneeki schihs muischas par dsimtahm warr pirkf, kas irr no Kursemmes ihsteem dsimteem muischneekem. Tahdeem, kas naw no ihstu Kursemmes muischneeku kahrtas, tahdu brihwu muischu tikkai kihlam warr doht (pahrdohf), un pehz nelaika Reisera likkumeem to tikkai uf 10 gaddem ta warr aiskihlaht (pahrdohf).

Za nu itt nelahdam zittam, ka tikkai tahdeem, kas no Kursemmes ihstu muischneeku kahrtas, brihw Kursemme (un tapat tas arri irr Widsemme un Zggaunsemme) kahdu muischu mantoht un turreht par dsimtu,*) tad arri ne warrejis buht brihw pee muischneeku muischahm peederrigas semneeku mahjas no muischas atschkirt un tahs pahrdohf tahdeem, kas naw no Kursemmes ihstu muischneeku zilts, tas irr: semneekam jeb birgeram 2c. 2c. 2c.

Dytra waina, kalabhad Kursemmes muischneeki fawu muischu semneeku mahjas ne drihsteja pahrdohf, irr schi, ka tik ne uf wiffahm muischahm parradi krahti, un wiffuwairal Kursemmes kredita-beedriba (banka) irr eekihlata. Schi banka jeb zitti parradu deweji fawu naidu dewusch ne fungam, bet muischai un tai parradu grahamata par kihlu irr eerakstita parradu nehmeja muischa ar itt wiffu kas pee tahs muischas irr un peederr, wiffas muischas-ehkas, lauki, pawas, gannibas, meschi, purwi, lohpu muischas, sudmallas, krohgi un arri itt wiffas semneeku mahjas un kas pee tahm peederr. Wirspilskunga teefas ruksos (Hypothekenbucher) tahdas muischu parradu grahamatas (Obligation) irr eerakstitas un apstipriatas (koroboreetas), un ja parradu nehmejs fawus parradus ne spehj ismaksahf, tad parradudewejeem brihw to muischu ar wiffu, kas pee tahs peederr, pahrdohf un fawu naidu isdsiht. Za nu kahds

*) Par wiffu Kursemmi tikkai kahdas 22 muischas, to Kursemmes leeklungi (Erzogi) bij schinkojusch tabdeem, kas ne bij muischneeki, un tikkai schihs muischas (burgerliche Lehn) warr pirt un turreht ikkats; bet tahdas muischas grunts lungs ne warr fawu bolf isdoht ne landaga, ne pee teefas-kingu un mahsitaju aizinaschanas 2c. 2c. 2c.

*) Widsemme 12 gaddas pirkuschi 494 gruntis, no schabm Latweesch i tikkai 171 grunti pirkuschi, tahs zittas Zggaun i pirkuschi.

muddigi ahrà sehnü no pitta gaita naggeem ispeftiht. Til ar leelahm mohlahm to warreja isglabht un paschai bij deesgan jafargahs, lai no gaita lahdu spehreenu ne dabbu. Pa tam bij masa Nehse — mahtei pallat ffreedama — fehtswiddü atnahkusi. No sehna atdihhtais gailis schahwahs schai muddigi wirsä, pagahsa to pee semmes un zirta un knahba lä putteja ween. Wehl mahte ne bij klahht peesfrehjusü, të jau bij behrnam weena aze isfnahbta. Warr gan dohmaht nabbaga mahtes bailes un behdas, kad tahdu fawu behrnu ceraudsija. Ar firds fahpehm un schehlumeem, ta eenessa maso Nehsiti tuhliht istabä. Bet feewin taggad arri ne sinnaja kur eet un fo darriht. Kas lai nu skrej pehz daktera? kas lai nu apwalte gaili, lai arri Spranzim — kas drihs no skohlas nahks mahjäs — tahda patti nelaine ne noteek? kas lai apmeerina swescho sehnü, kas fehtswiddü bij palizzis raudadams? Wissäs trihs weetäs bij schinni brihdi palihdsiba wajjadfiga un mahte tomeht ne spehja taggad wissur buht. Winna atwehra lohgu un blahwahs fawäs bailes pilnä faklä: „Lautini mihtee, glahbjat! glahbjat!“ Atskrehja tuhliht diwas feewinas, kas scho kleegechanu bij dsirdejufchas. Weena nokahwa to neganto gaili, ta ohtra gahja pehz daktera. Bet schi ne warreja nozeestees scho breefmigu notikkumu wisseem zilwekeem issstahstiht, fo til fatikka. Laudis no tam ween runnaja, zits zittam scho notikkumu stahstija un — lä jau kauschu wiltigas mehles — arri daubf mellus klahht peelikka. Behteris us mahjahm nahkdams, ceraudsija ap fawu maso buhdinu

leelu kauschu pulku tschummam un kustam, tschallojam un blaustam. Atnahzis winsch praffija, kas tur effoht. Wissi atteiza weenä muttè: „Tas gailis, tas fahohdihts gailis!“ Istabä eegahjis, winsch redseja dakteri garr wiina meitinu pubhejamees. Nu arri dabbuta sinnahht, la meitinai aze pawissam isfnahbta. Smaggi nopuhsdamees Behteris eesfauzahs „kas to buhtu dohmajis, la no gailu pluhkschanahs tahds pohstis buhtu warrejis isjeltees!“

Par diwu neddelu laiku wehl tas notikka. Sweschais sehns, no gaita faknahbhts, bij tä pahrbijees, la pehz tam flims palikka un ar karsoni nomirra. Behrna tehws fuhdseja pee teefas un pagebreja, lai Behteri apstrahpejoht un lai winsch par dakteri un sahlehmi aismaksajoht. Arri Behteris palikka flims. Breesmigi frampi wiinu mohzija. Winsch bij fahdees galku — giptigu galku — kas no gailu kauschanahs tahda nelahga bij palikkusi. Spranzis nomirra pehz diwahm neddelahm. Nehse palikka us weenu aze alla. Tehws un mahte palikka til wahji, la paschi wairs ne spehja fawu deenischku maisti nopelnihht. Teem bij jawahrteek no tam, fo schehligu zilweku rohkas teem atmetta.

Lassitajs mihtais! Ne mohzi luhdsams lohpus un ne kauji arri zitteem tohs tihschä prahtä wahrdsinahht. Ja arri tewim tahdas breefmas ne buhtu japeedfihwo lä garrajam Behterim, tad tomeht to sinni, la arri lohpinu nopuhtas radditajam tohp sinnamas.

Sluddina schanas.

Weens gohhdigs starasts (waggare), neprezehhts, warr 1mä Augustä f. g. weetu dabbutht Widsemne, Nih-taures draudst, **Eglehmuishä.** 1

Utraine Grünberg grubb behrnus no laukeem, kas Jelgawä skohlä eet, fawä maist nemt, winnus apfoht un usluhloht lä mahte. Winna dsihwo Paul-eelä, Goldbergä namnä Nr. 7. 1

Par sinu wisseem teem, kas us teem Ritterschaptes (landschaptes) **Grendschu** muishas tirgeem pee Tukkumas, kurrä tannü 10tä Augustä un 21mä Septemberi f. g. turreti teek, ar bohdehm, kurräs dschreenus pahrdohd, grubb nahht, tohp issluddinahts, lai paschi tabs wajjadfigas fihmes (Patente) apgabda; jo taggad schi muishas-waldischana, lä libds schim tabs schenk-schimes ne-avgahdahs.

Wehrä jaleek. Schihdu swehtdeenu deht tohp Labrentschu turgus us to 12tu Augustu un Nat-tihfu turgus us to 23scho Septemberi vabrzeliti. 1

Muishas-waldischana.

Wissadus rijas-sectus warr dabbutht Jelgawä pastes eelä Nr. 10 pee addatu-talstaja Bonzela. 2

Puifchi un jaunekki no laukeem, kas Jelgawä skohlä eet, warr tabbu kostes-weetu ar usfraudschannu un apshpochannu par gohhdigu malku dabbutht. Klahhtalas sinas par to dabbutjamas Paleijas eelä pee 2

Schaad,

Jelgawas Bahju mahzitaja.

No Krohwa Dohbeles muishas-waldischanas tohp sinnamu darrihts, la Dohbeles tirgi, weens 28tä Augustä un ohtrais us wezzu Simjudi 28tä Oktoberi f. g. taps noturreti; un teem, kas ar tahdahm bohdehm nahks, kurrä dschreeni appaksch tules stahw, pascheem to wajjadfigu tules-fihmi wajjaga apgabdaht, jeb, teem buhs preefsch pirmo tirgu libds 15tai Augustä deenai un preefsch ohtru tirgu libds 15tai Oktoberä deenai f. g. Bekkera-krohgä pee J. Reichmannä scho fihmu apgabdashanas labbad peeteiltees. 2

Us renti isdohd.

Bez-Sallazes muishä, pee juhrmallas starp Behrnawu un Nihgu, teek wehl ne-estrahdata, bet preefsch tihrumeeem derriga femme, nodallitds gabbalds pa 100 libds 1000 puhra-weetahm, tur ihpaschu fainneegebü

warr eetaisib, us 40 gaddeem no weetas isrenteta; tapat arri tahs jaun-eetaisitas fainneežibas us 25 gaddeem no 23šo Aprili 1864 rehkinoh. Tohs ne-eestrahdatus isrentejamus semmes-gabbalus warr katrā laikā usnemt, bet rentes laiks taps tillai no tahs pehz us-nemšanas nahkamas 23ša Aprila deenas flaitihts.

Kas nu gribbetu schahdas rentes-weetas usnemt, tee warr peeteihtees Rihgas abrpilsēbtā, sudmallu-eelā Nr. 28., Maikowa mahjā, jeb arri pee Hofgericht-teefas affessora **R. baron Ungern-Sternberg** lunga Elisabet-eelā Nr. 34., kur flaidrakas sūnās par to dabhušs, jeb arri pašā Wezz-Sallazes muišā, kur katrā laikā pašus tohs isrentejamus semmes-gabbalus warr ap-skatih. — 2

Keisera Majestetes,

Batwaldineela wiffas Kreemu walstis,

pawehleschannu

2c. 2c. 2c.

tohy no Schniķeres Krohna pagasta-teefas wiffi un istatrs, lam pee Schniķeres Kirtum-Purwe-neeku nelaiķa fainneeka **Samela Sawizka** atstahdas man-tas lahdas prassichanas buhtu, zaur scho fluddinashannu usainzati, pee sandeschanas sawas teefas, libds **23šam Augustam 1863** — kas par weenigu isslechshanas ter-minu nolikts — pee schihs teefas sawas prassichanas us-doh; wehlaki neweenu wairs ne klausibs.

Tē slahbt tohy arriisan wiffi, lam pee tabm nelaiķa Schniķeres Kirtum-Purwe-neeku fainneeka **Samela Sa-wizka** lahdas malkaschanas, zaur scho usfaukti, — fa-wus parradus pee dubbultas strahpes malkaschanas — ja buhtu flehpuschi — peedoht. To buhs wehrā list! 2

Schniķeres pagasta-teefā, tai 17tā Juhni 1863.

(Nr. 240.) Pagasta-wezzaf. J. Čičwald.
(S. B.) Teefas-sfrihweris A. Georgj.

No **Brambergas** Krohna pagasta-teefas tohy wiffi, lam lahdas taisnuas parradu-prassichanas pee ta nomirru-scha **Palzgrabwes Semneek-Geesehnu** mahju fainneeka **Jahna Herrmann** buhtu, zaur scho us-ainzati, sawas prassichanas 2 mehneschu starpā, un weh-lakais tanni **29tā Augustā** f. g. scheitan usdoh; jo pehz schihs deenas neweenus wairs ne kluhs peenemts. — Tapat tohy arri tee, kas tam nomirruscham lo parradā buhtu, luhgti, libds tai pašai deenai scheit peedohtees. 2

Brambergas Krohna pagasta-teefā, tai 22. Juhni 1863.

(Nr. 956.) Dahwa Winkelm, peefshdetais.
(S. B.) Teef.-sfrihw. Kunstien.

Wengelmuišā, Madlehnas basnizas-draudse (Wid-semmē) tavs no Jurgeem 1864tā gaddā weena pušsmuišā us ilgakeem gaddeem us renti isdoh. Tuwalas sūnās dohd **Wengelmuišas waldishana.** 2

Bramberges Krohna pagasta-teefa usainzina zaur scho wiffus tohs, kas gribbetu appašchā minnetus darbus pee schihs pagasta-teefas namma Wezz-Platohnē us-nemt, prohiti:

- 1) kalleja- un schloffera-darbus, kas us 120 rub. aprehkinati;
- 2) mahldera-darbus, kas ar pehrwi lohpā us 72 rub. aprehkinati;
- 3) glasnēka-darbus, kas ar wiffu glahsi us 32 rub. 60 kap. aprehkinati, —

tai **23šā Juhli** f. g. pirmajā, un **25tā Juhli** f. g. ohtrā un beidsamā issoblichanas-terminā, pulksten 12. pušs deenā, Wezz-Platohnē peeteizahs, un sawas majak-prassichanas usdoh. 3

Brambergas pagasta-teefā, tai 5. Juhli 1863.

(Nr. 995.) Peefshdetais D. Kronberg.
Teef.-sfrihw. Kunstien.

Peē kaupmanna **Fr. Leonhard Kupffera**, Jelgawā leelajā eelā, no 1ma Juhla f. g. warrehs dabbut **Jöpfela** pabrihki fataisitus

„Kunstigis lauku-suhdoschanas mehflus“

berkowizu par 2 rubl. sudraba.

Ap-suhdoschanas wiffuleelakais mehrs irraid aprehkinahts tā:

us 1 puhrawectu kweeschu-semmes ja-ussehj	3½	berkowizu,	tas	irr	9½	puhru mehflu,
„ 1 „ rudsu-semmes „	2½	„	„	=	6⅔	„ „
„ 1 „ meeschu-semmes „	2	„	„	=	5⅓	„ „
„ 1 puhrawectu wiķķu-, kartuppeku-, rahziņu-, linnu-, sirnu- un kanņepju-semmes . . .	2½	„	„	=	6⅔	„ „
„ 1 puhrawectu ahbolina- un ptawas-semmes ja-ussehj . . .	2	„	„	=	5⅓	„ „

Smalkahs daklas no scheem mehfleem wajaga atsihahjt; tohs atlikfushus gabbalinus, kas weegli sagruh-schami, atkal ja-issihja, un beš lahdas semmes peemaišichanas, — 2 jeb 3 deenas preefsch sehshanas sehjuma-semme ja-aplaisā; bet jaranga klus laiks preefsch jeb pehz tam, kad leetus lihjis; tad ahtri ja-ee-egze un semme weegli japahrulle. Us ahbolina-semmi un ptawahm schee mehflī ja-iskaisa, kad wehl raffa un preefsch jeb pehz tam, kad leetus lihjis.

Wehl japeeminn, lai fargajahs, ka weddoht mehflī ne tohy flapji. Ir wehrts ar scheem teizameem mehfleem prohweht laukus suhdoh. 1